

Бурак Марія Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АЛГОРИТМ ДІЙ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОШУКОМ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЄЮ РОДОВИЩ НАФТИ Й ГАЗУ

Висока вартість природного газу, нафти й нафтопродуктів, постійний попит на них, а також значна протяжність нафтопроводу по території України обумовили сплеск такого негативного явища, як масове незаконне відкачування, відбір цих продуктів з нафтотранспортної системи для подальшого збуту або власного споживання.

Так, з метою виявлення злочинів, пов'язаних з пошуком, експлуатацією родовищ нафти і газу, працівникам Національної поліції України необхідно перевірити та проаналізувати такі документи:

1) свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності (СПД), установчі документи, у тому числі документи, які подані для отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, банківські реквізити підприємства;

2) довідку про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Із цієї довідки можна довідатися про основні види діяльності, які має провадити підприємство;

3) у випадку користування нафтогазоносними надрами, здійснення юридичною (фізичною) особою пошуку та розвідки родовищ нафти і газу, їх експлуатації (видобутку нафти (газу) або їх зберігання), спорудження та експлуатації підземних сховищ для зберігання нафти і газу - спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами, виданий суб'єкту господарювання Міністерством енергетики та захисту довкілля України, та угода про умови користування нафтогазоносними надрами, яка є невід'ємною частиною зазначеного дозволу, в якій вказуються, зокрема, зобов'язання (технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні) та відповідальність користувача родовищем нафти (газу) [1].

Обов'язково необхідно звернути увагу на строк дії даного дозволу, види робіт, на проведення яких він виданий, а також визначення меж ділянки нафтогазоносних надр, що надана суб'єкту підприємництва в користування.

У випадку, якщо діяльність, пов'язана з користуванням нафтогазоносними надрами, здійснюється на умовах договору про спільну інвестиційну діяльність, спільне виробництво або виробничу кооперацію, перевірити наявність хоча б у однієї із сторін цього договору відповідного дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

У випадку введення користувачем нафтогазоносними надрами родовища нафти (газу) у промислову розробку перевірити наявність у СПД таких документів: спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ, що здійснюється після завершення геологічного вивчення родовища, геолого-економічної оцінки і затвердження у встановленому порядку запасів нафти і газу), або спеціальний на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку родовищ з подальшим видобуванням нафти і газу; акти про договори на користування земельними ділянками; акти про надання гірничого відводу для розробки родовища, що засвідчує право СПД користуватися певною ділянкою надр; технологічний проект промислової розробки родовища, а також комплексний проект його облаштування [2].

У випадку спорудження та експлуатації підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки у СПД мають бути спеціальний дозвіл на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі підземних сховищ нафти чи газу та споруд для захоронення відходів виробництва нафтогазової галузі і супутніх вод, та проектно-кошторисна документація на спорудження і реконструкцію підземних сховищ, яка повинна бути піддана комплексній державній експертизі.

У випадку виконання СПД геофізичних робіт перевірити умови укладених договорів на виконання геофізичних робіт у свердловинах, що буряться, на нафту і газ, між геологорозвідувальними, буровими, нафтогазовидобувними та іншими підприємствами і геофізичними експедиціями.

З метою виявлення фактів фальсифікації документів щодо геолого-економічної оцінки запасів родовища нафти і газу необхідно перевірити додержання СПД кваліфікаційних та

організаційних вимог щодо провадження діяльності з пошуку та розвідки родовищ нафти і газу;

4) документи, що підтверджують право користування майном, яке забезпечує виконання умов і правил здійснення даного виду підприємницької діяльності;

6) при відпуску продукції нафтогазовидобувними підприємствами, а саме: нафти, що відвантажується залізничним транспортом, перевірити залізничну квитанцію на маршрут чи групу вагонів; нафти, що відвантажується трубопровідним транспортом, – акт приймання-здавання на пунктах здавання нафти; природного газу – акт приймання-здавання на пунктах заміру газу;

7) щорічний звіт суб'єкта господарювання, що здійснює на території України видобування нафти, природного газу та газового конденсату, про розміри нормативних втрат і виробничо-технологічних витрат на родовищах нафти природного газу та газового конденсату (під час їх видобування, підготовки до транспортування та транспортування), затверджений Міністерством енергетики та захисту довкілля України.

Із зазначеного звіту можна отримати інформацію щодо: загальної технологічної характеристики кожного родовища; планові обсяги видобутку поточного року, фактичні за 6 місяців, що передують даті подання звіту (крім новостворюваних об'єктів), та планові показники нормативних втрат і витрат поточного року; розрахунок нормативних втрат і втрат на наступний рік з кожного родовища за видами нормативних втрат і виробничо-технологічних витрат та в цілому дія суб'єкта господарювання [1].

Приділити особливу увагу системі обліку видобутої нафти (газу) та достовірності її показників:

8) умови щодо користування суб'єктами господарювання конкретними об'єктами надрокористування, визначені Міністерством енергетики та захисту довкілля України у документації на проведення конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

9) програму робіт щодо користування надрами і дані про інвестиції надрокористувача (з обґрунтуванням та висновками).

У випадку укладання договорів про спільну діяльність у сфері надрокористування звернути увагу на кількість залучених інвестицій у видобуток нафти (газу);

10) правила проведення геологічних досліджень, пошуку, розвідки та оцінки запасів нафти (газу);

11) акти про надання гірничого відводу;

12) угоду про розподіл продукції між інвестором і державою, яка передбачає проведення інвестором пошуку, розвідки та видобування нафти (газу) на визначеній ділянці надр з наступною компенсацією витрат і отриманням винагороди у вигляді частини прибуткової продукції тощо.

В подальшому, керівник оперативного підрозділу поліції невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

Відтак, ефективна боротьба зі злочинами у паливно-енергетичному комплексі залежить від своєчасного їх виявлення, організації оперативного обслуговування суб'єктів господарювання незалежно від форм власності тощо.

Список використаних джерел

1. Протидія підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України злочинам у паливно-енергетичному комплексі [Текст]: метод. рек. / [В.І. Василичук, М.В. Бурак, І.М. Купранець та ін.]. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 90 с.

2. Скалозуб Л.П., Василичук В.І., Сапсай В.Д., Дученко Т.В. Збірник методичних рекомендацій з викриття злочинів у сфері економіки. К.: 2009. с. (Бібліотека оперативного працівника – відкритий фонд). 190 с.

Венедіктов Андрій Анатолійович,
адвокат ради адвокатів Полтавської області, кандидат юридичних наук;
Венедіктова Юлія Євгенівна,
адвокат ради адвокатів Херсонської області

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАХИСНИКА ТА КОНФІДЕНЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Назва статті може наводити на думку, що автори припустилися помилки під час її формулювання. Адже у ч. 1 ст. 275 КПК України законодавець чітко відносить конфіденційне співробітництво до компетенції слідчого, а у частині другій цієї статті зазначає, що до конфіденційного співробітництва